herpy

GRODOR

Green Mantella

Mantella viridis

Mantella viridis är en liten, dagaktiv groda på 2-3 cm med skarpt grön färg, svart ansiktsmask och blåvitt marmorerad buk. Den lever bara längst i norr på Madagaskar, tål värme dåligt och är hotad i naturen, så bara uppfödda djur bör komma i fråga.

Familj: Mantellidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**2-3 cm** nos-kloaklängd
Livslängd	**5-8 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Torrskog och våtmark**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fångenskap	**Inget** Uppfödda djur. Viltfångade djur kan behålla giftet länge
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H för 4 vuxna djur
Temperatur, dag	**20-24 °C**
Temperatur, natt	**17-20 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt** Fergusonzon 1
Föda	**Små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**I grupp**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Grodyngel i vatten**
Äggläggning	**På marken**
Ägg per läggning	**40-115**
Larvtid	**42-56 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Alger/växter och färdigfoder**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
IUCN	**Starkt hotad (EN)**

Om arten

Mantella viridis är en av de största i släktet, men fortfarande en liten groda: hanarna är 22-25 mm från nos till kloak, honorna 25-30 mm och tydligt tyngre och mer päronformade. Vuxna djur är klart gröna, några med en skiftning av gult, och två färgvarianter verkar förekomma, sannolikt från olika bestånd. De flesta har en svart halvmask i ansiktet med ett vitt band längs överläppen, en svart eller mörkbrun buk med blå och vita fläckar och en hästskoformad färgteckning längs underkäken. Unga djur är gula, bruna eller nästan röda med ett mörkt X på ryggen och får sin vuxenfärg först 8-12 månader efter förvandlingen.

Arten beskrevs 1988 av Pintak och Böhme och hör till familjen Mantellidae, som bara finns på Madagaskar. Könen kan först skiljas åt säkert när djuren är 10-12 månader gamla. Hanarna är smalare och kväker med en melodisk, fågelliknande trill.

Färgerna är en varningssignal, och släktet *Mantella* är känt för att ha giftig hud, som gör att djuren kan vara aktiva på dagen. Hur kraftigt hudgiftet är hos *M. viridis* specifikt är inte dokumenterat. Hos släktskapsnära arter tar grodorna upp gifterna från små leddjur i födan, och uppfödda djur, som inte får de bytesdjuren, räknas därför som ogiftiga. Slemhinnor och ögon ska ändå hållas fria från kontakt, så tvätta händerna efter beröring.

Utbredning och livsmiljö

Mantella viridis finns bara på Madagaskar, längst i norr på ön. Ett känt lekområde är Montagne des Français vid Antsiranana (Diego Suarez). Arten lever vid små vattendrag, även sådana som torkar ut under torrtiden.

Arten står som hotad (EN) på IUCN:s rödlista. Hoten är skogsbränder, skogsavverkning, överbetning med boskap och tidigare kraftig insamling för djurhandel. Ett projekt från 2021 skulle kartlägga arten och dess hot vid Montagne des Français och bygga upp en bevarandeuppfödning på Madagaskar.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Mantella viridis lever i torr, lövfällande låglandsskog, på höjder omkring 50-300 m över havet. Den tål starkt förändrad skog, men behöver skugga, tät vegetation och gömställen i lövlager och bland sten. Grodorna är dagaktiva och ses på delvis soliga platser vid små vattendrag.

Året följer regntiden. När de första regnskurarna kommer leker grodorna, och äggen sköljs så småningom ut i vattenhål och bäckar. Under torrtiden håller sig djuren dolda. Exakta mätningar av temperatur och luftfuktighet i livsmiljöerna är inte dokumenterade, så siffrorna under skötsel bygger på erfarenheter från terrarier. Arten tål värme dåligt, till skillnad från många andra arter i släktet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Inredningen kan vara enkel. Golvyta betyder mer än höjd, eftersom *M. viridis* nästan bara lever på marken. Ett terrarium på 45 × 45 × 30 cm räcker för fyra djur, och ett bredare, till exempel 90 × 45 × 30 cm, rymmer en grupp på åtta till tio. Ju mer utrymme och ju fler synbarriärer, desto mindre oro, särskilt mellan honorna under lektiden.

Botten kan vara ett dräneringslager av leca-kulor, ett nät och ovanpå 2-5 cm långfibrig sphagnum eller en väldränerad jordblandning med löv och ofarliga växter utan bekämpningsmedel. För avel är en enklare uppbyggnad med sphagnum, korkbark och rör lättare, eftersom ägg och grodyngel då är lätta att hitta. Ge många gömställen under korkbark och lövlager, och lite rötter eller låga växter att sitta på. Ett nätlock som delvis täcks med glas ger luftväxling utan att fukten försvinner. Håll bara djur från samma bestånd tillsammans och blanda inte färgvarianter.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten Läs mer: Uppfödning av grodyngel

TEMPERATUR

På dagen hålls terrariet på 20-24 °C med en sänkning till 17-20 °C på natten. Över 27 °C stressas *M. viridis* snabbt, och i släktet kan temperaturer över 27 °C snabbt bli dödliga, särskilt för unga djur. Nattemperaturen är inte dokumenterad för arten och är lånad från släktskapsnära arter i släktet.

Använd ingen värmelampa eller värmematta som kan koka grodorna. Placera terrariet svalt och utan direkt sol, och mät temperaturen vid botten med en digital termometer. Om rummet inte kan hållas under 24 °C på sommaren är arten en dålig idé. En egentlig vintervila är inte dokumenterad. Den konstgjorda torrtiden för avel beskrivs under Parning.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Luftfuktigheten hålls på 60-70 % till vardags och upp till 80 % under lektiden, med mer fukt nere vid botten och i mossan. Arten tål ett ganska brett spann, så länge det alltid står rent vatten framme. Spruta terrariet dagligen med osmosvatten, regnvatten eller kranvatten behandlat mot klor och tungmetaller, och låt ytan torka något mellan sprutningarna.

Ett nätlock som delvis täcks med glas håller fukten inne och släpper igenom luft, så att det inte uppstår stillastående luft och mögel. Om det blir för torrt söker djuren skydd och slutar äta.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Det ska alltid finnas en låg vattenskål eller en låg vattenyta, så att grodorna inte torkar ut vid lägre luftfuktighet. Vattnet ska vara så lågt att små djur lätt tar sig upp, och djupet är inte dokumenterat. En hörnavdelning med korkbark som fördämning ger en låg pool med mer vatten, som är lättare att hålla ren.

Använd regnvatten, osmosvatten eller kranvatten behandlat mot klor, kloramin och tungmetaller. Amfibier tar upp vatten och ämnen genom huden, så tvål, rengöringsmedel och handkräm får inte komma i närheten. Byt vattnet ofta och skrubba skålen med varmt vatten utan tvål.

LJUS OCH UVB

Ljuset är först och främst till för växterna. Det finns ingen dokumentation för att *M. viridis* behöver UVB, men eftersom arten är aktiv i delvis sol i naturen är ett svagt UVB-rör sannolikt en fördel. UVB är därför satt som valfritt, i Ferguson-zon 1 med skugga i resten av terrariet. Ge 10-12 timmars ljus per dag.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

M. viridis är en liten insektsätare som tar små bytesdjur. Flygande bananflugor (*Drosophila hydei*) kan utgöra det mesta av kosten för vuxna, kompletterade med hoppstjärtar, små gråsuggor, alldeles små larver av svart vapenfluga och mycket små syrsor på omkring 3 mm. Ungar börjar med nykläckta hoppstjärtar och får efterhand mindre bananflugor (*D. melanogaster*) och små syrsor.

Pudra fodret med ett bra vitamin- och mineraltillskott, vid varje utfodring till ungar och varannan eller var tredje gång till vuxna. Mata varannan dag eller dagligen med en liten portion, och mata på flera ställen, så att svagare djur inte hålls borta från maten. Kulturer av bananflugor och hoppstjärtar är lätta att hålla själv.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

M. viridis är dagaktiv och trivs bäst i grupp. Utanför lektiden är djuren så gott som passiva mot varandra, men vuxna honor kan slåss under lektiden. Ett stort terrarium med många synbarriärer dämpar det. Hanarna är mer skygga än honorna och kväker helst när det är fuktigt.

Undvik att hantera grodorna: huden är tunn och skadas av fett, tvål och värme från händerna. Om en groda måste flyttas, locka ned den i en ren plastburk och tvätta händerna före och efter.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honorna är cirka en femtedel större än hanarna och mycket mer päronformade, medan hanarna är smalare och kväker. Skillnaderna blir tydliga när djuren är 10-12 månader gamla och är svåra att se på yngre djur. Ålder vid könsmognad är inte dokumenterad. Det säkraste sättet att få ett par är att köpa en grupp ungar och låta dem växa upp tillsammans, gärna med fler honor än hanar.

PARNING

Avel i fångenskap är sällsynt och räknas som utmanande, så tålamod och en grupp med övervikt av honor är viktigt. Avel sätts igång med en konstgjord torrperiod: sprutningen skärs ned till hälften och fodret halveras, medan rent vatten hela tiden står framme. Torrperioden varar i 3-4 månader och följs av en våt period på omkring sex månader med daglig sprutning och rikligt med foder.

Efter några dagars tätare sprutning kan hanen höras locka, och de första äggen kan komma inom två veckor. Parningen sker dolt under korkbark eller stenar.

ÄGG OCH GRODYNGEL

Honorna lägger äggen på land, typiskt i fuktig sphagnum under en bit korkbark, cirka 2-3 cm ned. Varje läggning är på omkring 40-115 ägg. I naturen sköljs äggen så småningom ut i vatten av regnet. I en grupp kan två till tre honor lägga ägg, och gruppen kan ge upp till tio läggningar under en säsong.

Äggen tas upp och läggs på fuktig sphagnum tills små vitaktiga grodyngel kan ses vrida sig i gelén. Då tillsätts vatten, så att äggklumpen översvämmas och grodynglen simmar fritt. Efter ett par dagar flyttas de med en pipett till ett akvarium med svampfilter. Vid 23 °C äter grodynglen ett brett urval, från fiskflingor till färdigfoder. Föräldrarna tar inte hand om yngeln.

METAMORFOS

Kläcktiden är inte dokumenterad för arten. Larvtiden är cirka 6-8 veckor vid 23 °C, varefter bakbenen och sedan frambenen kommer, och grodynglen börjar lämna vattnet. Sänk vattennivån och ge lätt tillgång till land med korkbark och fuktig mossa, så att de inte drunknar. Nyligen förvandlade ungar äter snabbt hoppstjärtar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nyligen förvandlade ungar är mycket små. Storleken vid förvandlingen är inte dokumenterad, men 2-3 månader gamla ungar mäter 12-19 mm. De äter genast hoppstjärtar och nykläckta bananflugor och växer mycket snabbt. Håll dem svalt, under 21 °C, eftersom unga djur i släktet är särskilt känsliga för värme. Pudra fodret med vitamin- och mineraltillskott och ge dem ett fuktigt terrarium med många gömställen. Färgerna skiftar, och vuxenfärgen kommer först efter 8-12 månader.

Hälsa och vanliga misstag

M. viridis är härdig när temperaturen hålls nere och vattnet är rent. De typiska felen är:

- Värme över 27 °C, som stressar och kan döda. Placera terrariet svalt och använd inga värmelampor.
- Stillastående, smutsigt vatten eller dålig luftcirkulation, som ger svamp och bakterieinfektioner.
- Ensidigt foder utan tillskott, som ger bristsjukdomar och dålig tillväxt.
- Honor som tappar kraftigt i vikt efter torrtiden eller under lektiden. Flytta dem till ett eget terrarium.

Till en veterinär med kunskap om amfibier om ett djur tappar i vikt, blir slött, sitter i vatten hela tiden eller får röda fläckar på huden.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.